



## Lai gan katrs meža īpašnieks saimnieko citādi, gala rezultāts ir viens – sakopts mežs!

SIGITA ALKSNE,  
LMĪB

Jau septīto gadu Latvijas Meža īpašnieku biedrība (LMĪB) rīko konkursu *Sakoptākais mežs*, kurā aicināti pieteikties meža īpašnieki no visas Latvijas, lai rādītu savu darbu un dalītos pieredzē meža apsaimniekošanā. Nu jau var teikt, ka šā konkursa organizēšana ir kļuvusi par tradīciju. Šogad saņemto pieteikumu skaits bijis vislielākais – 19 pieteikumi, no kuriem deviņus braucām aplūkot klātienē. Šajā gadā devāmiēs trīs izbaukumos uz Kurzemi, Vidzemi

un Latgali, kur satikām patiešām Istenus savas zemes saimniekus, kuri ar neapkrastāmu enerģiju un darba sparū darbojas dažādos Latvijas novadu mežos.

Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs Arnis Muižnieks uzsver: «Šogad jau pirmajā konkursa kārtā bija grūtāk izvēlēties tos meža īpašumus, uz kuriem braukt klātienēs vizītēs, un komisija nolēma, ka tie būs deviņi meža īpašumi. Vispirms biedrības vārdā vēlos teikt paldies visām re-

ģionālajām meža īpašnieku apvienībām par ieteiktajiem meža īpašumiem un to apsaimniekotājiem, jo tieši viņi ikdienā redz tos meža īpašniekus, kuri aktīvi darbojas reģionu mežos. Protams, konkursā startēja arī individuālie meža īpašnieki, un milzīgs prieks par viņu drosmi un iniciatīvu. Biedrības vārdā vēlos teikt paldies visiem meža īpašniekiem, ka viņi nenobijās un startēja šajā konkursā, un par viņu izcilo un skaisto saimniekošanu dažādos Latvijas meža nostūros!»

### ŠOGAD PIETEIKTAJOS MEŽA ĪPAŠUMOS RAKSTURĪGĀKĀS IEZĪMES – VAIRĀK EKSPERIMENTĒ UN VAIRĀK IR MEŽA ĪPAŠNIECŪ

Īpašnieki eksperimentē savos īpašumos un meža apsaimniekošanā vēlas pamēģināt kaut ko jaunu. Ikviens meža īpašnieks tad krietni rūpīgāk seko līdzī visiem procesiem mežā un veic novērojumus, vai viss izdodas kā iecerēts vai tieši otrādi. Interesantākais eksperiments mežā ir mēģināt audzēt citas koku sugas, piemēram, ginkus, ēdamos kastaņus vai saldus ķiršus. Protams, visi šie eksperimenti nav pretrunā esošajam normatīvajam regulējumam Latvijā, un tas lieliski parāda, ka īpašnieks zina, ko, kad un kā var rīkoties savā mežā. Notikušajās sarunās skaidri nolasāms: ja vien ir griba un zināšanas, tad ir iespējams apvienot meža apsaimniekošanu ar vēlmi eksperimentēt. Audzēt tādu mežu, kurā katrs tā koks spēj izaugt ar tam domāto mērķi.

Šogad konkursam salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem pieteikumus iesniedza vairāk sieviešu. Klātienēs meža objektu apskatēs, protams, var redzēt, ka katrai meža īpašniecei līdzās atrodas meža īpašnieks, un tas lieliski atspoguļo šo veiksmīgo kopīgo saimniekošanu. Tas rezultējas ar izcilēm meža īpašumiem, kuri ir ne tikai ekonomiski un racionāli apsaimniekoti, bet arī izveidoti par tādiem meža īpašumiem, kur var redzēt, ka sakopts mežs ir baudījums ikviena cilvēka acij. Pēc vienas meža īpašuma apskates žūrijas locekļi pat skaļi pateica, ka šis īpašums ir cienīgs saukties *mežs kā konfekte*.

FOTO: LMĪB

### KURZEMES ĪPAŠNIEKI MEKLĒ SAVU MEŽA NIŠU

Pirmais izbaukums notika augsta sākumā, apskatot pirmos trīs meža īpašumus Kurzemes reģionā. Komisijai bija iespēja apmeklēt divus meža īpašumus Kuldīgas novadā, Rumbas un Snēpeles pagastā, un vienu meža īpašumu Saldus novadā, Vadakstes pagastā.

Rumbas pagastā devāmiēs pie meža īpašnieka Aleksandra Rublāna, kurš apsaimnieko apmēram 100 hektārus meža. Viņu konkursam pieteica Sigita Vaivade no Meža īpašnieku biedrības *Meža konsultants*. Pieteikumā teikts, ka Aleksandrs Rublāns ir ļoti nosvērts, atturīgs, bet ar savu domu un redzējumu par meža apsaimniekošanu. Esot klātienē, īpašnieks skaidri definēja savu rīcību, ar kādu meža apsaimniekošanu vēlas nodarboties. Aleksandra Rublāna gadījumā nav klasiskā stāsta par mežu, ko viņš mantojis, jo viņa ceļš sācies pavisam nejausi. Iesākumā viņš vēlējies nopirkt vienu īpašumu, kuru izstrādāt un pēc tam pārdot. Taču tieši pēc pirmā īpašuma iegādes nākusi atklāsme, ka viņam ļoti patīk

darboties mežā. Tas pamudinājis pirkt citus meža īpašumus un tos apsaimniekot. Tas rezultējis meža īpašumos, kas mērāmi vairāku desmitu hektāru apmērā ar savā veidā specializētu meža apsaimniekošanu malkas ieguvei, audzējot savos mežos vairāk bērzu, alksņu un apšu. Ar šo izvēlēto specializāciju Aleksandrs ir stabils malkas piegādātājs vietējiem iedzīvotājiem šajā reģionā.

Snēpeles pagastā devāmiēs uz Alda Šteinberga īpašumiem *Inkužas* un *Ozolkalni*, ko konkursam pieteica Kuldīgas meža īpašnieku apvienība. Staigājot pa Alda Šteinberga meža īpašumiem, var redzēt, ka uzsvars likts uz saimnieciski latviskas vides veidošanu – sakārtota lauksaimniecības zeme graudaugu sēšanai, ūdenstilpju izveide un arī meža sakoptība. Arī žūrijas locekļi norādīja, ka īpašums atrodas skaistā ainaviskā vietā un jau kopš 90. gadu beigām ir pastāvīga dzīvesvieta Aldim Šteinbergam un viņa ģimenei. Aldis Šteinbergs uzsver, ka vienmēr meklē labāko iespējamo risinājumu katram zemes kvadrātmetram. Zeme pati pēc kāda laika parāda, ka ne vienmēr tas, ko →





cilvēks sākumā ir iedomājies, tur augs, tas attiecas gan uz meža zemēm, gan uz lauksaimniecības zemēm. Tādos gadījumos Aldis Šteinbergs meklē labāko risinājumu un varbūt lauksaimniecības zemes vidū, kur labība neaug, ļauj augt tieši mežam, un otrādi. Rezultātā ar laiku var redzēt, ka ir izveidojusies vēl viena skaista Latvijas dabas ainava.

Savukārt dienas noslēgumā devāmies uz Saldus novadu, Vadakstes pagastu, pie meža īpašnieka Agņa Grauduļa, apmeklējot īpašumu Rūķmuiža. No pirmajiem Agņa Grauduļa vārdiem visi saprotam, ka viņš zina ļoti daudz par un ap mežu un viņam ir zināšanas par meža apsaimniekošanu arī citviet, īpaši Zviedrijā. Konkursam pieteiktais meža īpašums ir dzimtas īpašums, kas ir bijis saimnieciskais mežs, kokveida ganības un lauki, šobrīd praktiski viss ir dabiski vai maksimāli apmežots. Agnis Graudulis, vedot caur savu mežu, rāda, ka veicis dažādus eksperimentus. Piemēram, risku diversifikācijas nolūkos viņš meklejis katrai vietai piemērotākās koku sugas, ko stādīt. Šobrīd īpašumā ir saldie kirši, ozoli, skābarži, dižskābarži, liepas, kļavas, ēdamie kastaņi, ginko. Būtiskus līdzekļus meža īpašnieks ieguldījis, lai aizsargātu koku stādījumus no pārnadžu postījumiem, veicot lokālu meža teritorijas iezogojumu. Visbeidzot īpašums Rūķmuiža ir ilgtspējīgs

mežsaimniecības demonstrācijas objekts.

**JAUNIE VIDZEMES MEŽA ĪPAŠNIEKI IEDOD JAUNU ELPU MEŽAM**

Laikam visvieglākais izbraukums šajā konkursā bija došanās uz trim Vidzemes meža īpašumiem augsta vidū. Pirmais meža īpašums atrodas salīdzinoši tuvu Rīgai, Sējas pagastā, Saulkrastu novadā. Tur savā īpašumā Kļaviņas ZI saimnieko jaunais meža īpašnieks Dāvis Blankenbergs, kuram ir arī meža inženiera izglītība. Dāvis Blankenbergs ir jauns meža īpašnieks ne tikai jauniegūta īpašuma dēļ, bet arī gados jauns un sācis saimniekot savā mežā. Jau no pirmajām sarunām ir skaidrs, ka Dāvis Blankenbergs ir profesionāls mežsaimnieks gan savā profesionālajā algotajā darbā SIA *Ingka Investments Management*, gan savā privātajā mežā. Kopjot savu un ģimenes mežu, viņš spējis organizēt un plānot visus mežsaimniecības pasākumus – agrotehnisko kopšanu, jaunaudžu kopšanu, krājas kopšanu, mežizstrādi un meža aizsardzību pret meža zvēru postījumiem. Bet tas nav viss, arī Dāvī Blankenbergā redzams eksperimentēja gars, jo daļā aizaugušās lauksaimniecības zemes viņš mēģina izaudzēt plantācijas mežu, stādot dažādas koku sugas (bērzus, egles, priedes, papeles, melnalkšņus un



lapegles). Visu apskates laiku līdzās bija Dāvja Blankenberga tētišs, kurš ar prieku, lepnumu un uzticību skatās uz dēla labo saimniekošanu. Prieks, ka vēl vienā Latvijas meža nostūrī darbojas jaunā paaudze ar plašākām zināšanām meža apsaimniekošanas jomā.

Pēc tam devāmies uz Cēsu novadu, kur žūrija Liepas pagastā apskatīja īpašumu *Krūmiņi*, ko konkursam pieteica reģionālā meža īpašnieku apvienība Mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība *Mežsaimnieks*. Meža īpašumā ar aptuveni 31 hektāru saimnieko Kristīna Sprūdža ar vīru. Viss šis īpašums atrodas Gaujas Nacionālā parka ainavu aizsardzības un dabas lieguma zonas teritorijā, kas uzliek papildu atbildību meža īpašniecei. Turklāt mežā atrodas biotops *Veci vai dabiski boreāli meži*, kuru apsaimniekošana ir ierobežotāka. Uz mežu dodamies kopā ar Kristīnu un viņas mammu, un par veiktajiem darbiem un vēsturiskiem stāstiem abas saimnieces stāsta, viena otru papildot. Rezultātā izveidojās skaists meža saimniekošanas stāsts ar vēsturisku piesitienu. Meža īpašniece atzīst, ka galvenais īpašuma izaicinājums saimniekošanā ir egļu audzes, kurās postījumus jau nodarījis egļu astonozbu mizgrauzis. Klasiska aina redzama, veroties uz pieaugušajām eglēm, kur pa vidu redzami jau bojāti, nokaltuši egles stāvi, taču īpašniece

FOTO: LMĪB

nav iespējas brīvi rīkoties. Viņa stāsta, ka kovidā laikā vairāku mēnešu garumā algotais darbs tika nomainīts pret darbu mežā – katru rītu viņa devās stādīt alkšņus un priedes. Lepnums ir par dzimtas meža vecāko koku, priedi, kurai varētu būt apmēram 300 gadu un kuras apkārtmēra noteikšanai šobrīd vajadzētu vismaz trīs pieaugušus cilvēkus. Ar šo priedi īpašniekiem saistīts īpašs stāsts, jo šo koku Kristīnas vectēvam izdevies nosargāt kara laikā no nozāģēšanas par pāris kilogramiem speķa. Šis stāsts liek aizdomāties par to, kādu ietekmi veidojis karš un kādas sekas tas atstājis uz meža veidošanu, jo kara laikā daudzi meži tika izcirsti stratēģiskos nolūkos.

Savukārt Nītaures pagastā satiekam nākamo meža īpašnieci Lienī Pušpuru, kura kopā ar dzīvesbiedru darbojas īpašumā *Sildībenes* vairāk nekā piecus gadus. Lai gan meža īpašums nav liels, astoņi hektāri, tajā ir redzams laika un darba resursu ieguldījums. Pašā sākumā Liene Pušpura rāda albumu, kāds īpašums ir bijis pirms nokļūšanas viņas rīcībā. Fotografijās nofiksēti nozīmīgākie paveiktie darbi – meža izkopšana, upītes sakārtošana. Meža apsaimniekošanā Lienī lieliski nodēro mežsaimniecības izglītība un pieredze. Taču nenovērtējams ir arī dzīvesbiedra Ivo darbs un viņa profesionālā pieredze meliorācijas jomā.

Šā tandēma rokraksts redzams arī viņu saimniekotajā mežā, kur izkopti grāvji, iztīrīta upīte un meža platības. Lielākie izaicinājumi bijuši īpašumu sakopt, meliorēt, atgūt meža platības no pārplūdušiem klajumiem, kā arī veikt neproduktīvas audzes nomaīņu. Šobrīd, staigājot pa šo mežu, var redzēt, ka viņu saimniekošanas rezultātā tā ir līdzvērtīga pastaigai pa skaistu parku. Viņu īpašums ir lielisks piemērs tam, ka, sakārtojot grāvjus un iztīrot upi, nikuļojoša meža teritorijas kļūst par veselīgu un ar koksni bagātu mežu. Paralēli tam īpašnieki nodarbojas vēl ar krūmmelleņu audzēšanu, biškopību un citām lietām. Par viņiem un viņu saimniekošanu var teikt, ka viņi ir cilvēki ar mežu sirdi.

**AIZ KATRA LATGALES MEŽA ĪPAŠUMA ATRODAS ĪSTENS LATVIJAS ZEMES PATRIOTS**

Brauciens uz Latgali šogad bija viens no izaicinošākajiem, jo kopumā tajā augusta nogalē tika pavadītas sešpadsmit stundas, apskatot trīs īpašumus. Pirmais no tiem bija Evitas Čakšes īpašums *Pupmājas*, kas atrodas Ludzas novadā, Mežvidu pagastā, un ko mums izrādīja īpašniece kopā ar dzīvesbiedru Sandi Barkānu. Iebraucot īpašumā, uzreiz paveras skats ar skaisti izkoptu mežu, un saprotam, kāds darbs ielikts īpašuma sakārtošanā šo gadu laikā. Īpašu-

mam *Pupmājas* ir oriģinālais nosaukums, un to iegādājies Evitas vectēvs Francis Čakšs 1930. gadā. Zināmu laika periodu zeme piederēja Evitas Čakšes tēvam Jānim, un pie reizes jāmin fakts, ka tieši no 1988. gada līdz 2000. gadam īpašums bija nepadzīvots un neapsaimniekots. Kopš 2000. gada, kad mantojuma rezultātā īpašums nonāca Evitas Čakšes rīcībā, ir sākušies atjomīgāki atjaunošanas darbi. Tika atjaunotas ēkas, sakopta zeme, un 2010. gadā īstenots projekts ar Lauku atbalsta dienesta atbalstu programmas *Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes apmežošana* ietvaros. Kā rezultātā tika apmežoti vairāk nekā pieci hektāri zemes, veidojot mistraudzi ar egles un bērzu rindu stādījumiem. Šo 23 gadu laikā, kopjot īpašumu, Latgale kļuvusi par vienu skaistu īpašumu un mežu bagātāka. Īpašnieku vadmotīvs darbībai ir: «Latvieši – esam atbildīgi par savu zemi! Sakopjot katrs savu zemi, grāvi, mežu, māju un pagalmu, mēs parādām pārējai pasaulei, cik mīļa un svarīga mums ir Latvija un ka mēs par to rūpējamies un sargājam.»

Otrs šajā dienā apskatāmais īpašums ir Valērija Drozdova privātais īpašums *Muižnieki* Ūdrīšu pagastā, Krāslavas novadā. Valērija Drozdova personība ir zināma daudziem meža nozares pārstāvjiem, jo daudzus gadus viņš vadījis un joprojām vada meža īpašnieku apvienību *Krāslava*. →





Valērijam Drozdovam ir milzum liela mežsaimniecības pieredze, reizumis apsaimniekojot apmēram 600 hektāru meža teritorijas vairāk nekā 10 īpašumos. Klausoties Valērija Drozdova stāstījumā par mežu un tā kopšanu, atkal un atkal var pārliecināties par to, ka mežs atrod Valēriju Drozdovu, nevis viņš meklē mežu. Līdzīgs stāsts ir saistīts arī ar īpašumu *Muižnieki* (20 hektāri), kurš šogad piešķirts konkursam, un pieteicējs ir pats Valērijs Drozdovs. Meža atjaunošanā viņš izmantojis klasiskās koku sugas Latvijas mežsaimniecībā – bērzu, egli un priedi. Īpašs lepnums īpašniekam ir par egļu audzēm, kas izaugušas no pašu sētām sēkļiņām. Valērija Drozdova vārdi: «Dabā viss ir sabalansēts, un katra cilvēka līdzdalība daļēji izjauc šo kārtību, tāpēc būtu labi, ja mēs varētu laikus paredzēt, plānot un realizēt savas darbības, ļaujot mežam augt.»

Konkursa izbraukumu noslēdzam, apskatot īpašumu *Gaismas*, kas atrodas Vārkavas pagastā, Preiļu novadā. Ar to komisiju iepazīstināja īpašnieks Juris Plivda, kurš ir īstens latgalietis, nākot no jaunsaimnieku sādžas *Cīruliši*. Šā gada konkursam pieteikts mežs septiņu hektāru platībā, bet apsaimniekošanā ir gandrīz 100 hektāru. Lai gan Jurim Plivdam nav tradicionālas mežsaimniecības izglītības, viņam ir profesionālas teorētiskās un praktiskās zināšanas par meža apsaimniekošanu un to praksi

Latvijā. Šis ir lielisks stāsts par to, ja tev ir patiesa interese par mežu un tā kopšanu, savas zināšanas var pilnveidot, lasot grāmatas, žurnālus, pētījumus un citu meža īpašnieku atziņas par mežsaimniecību. Savā īpašumā mežu kopj pats Juris Plivda un uzskata, ka vismaz reizi gadā īpašums jāapseko, taču būtu vēlams biežāk. Tuvākos meža īpašumus īpašnieks apseko vairākas reizes gadā un dažādos gadalaikos, lai redzētu, kā koki pārziemojuši, vai nav bijušas snieglieces, dzīvnieku bojājumi. Protams, atjaunojot mežus, viņš stāda dažādas koku sugas, taču mīļākais koks Jurim Plivdam ir bērzs, jo tas ir ātraudzīgs un tam ir maz dabisko ienaidnieku. Jurim Plivdam ir plaša un atvērta sirds. Viņš cer, ka Eiropas Savienībā un arī Latvijas iedzīvotāji spēs saprast, ka mežs nav rezervāts, kur nevar gandrīz neko darīt. Pēc viņa domām, mežs domāts dzīvniekiem, putniem un cilvēkiem, mēģinot kopā līdzās pastāvēt, jo neviens no tiem nevar dzīvot bez meža.

Lai gan katrs meža īpašnieks saimnieko citādi un atkarībā no pieredzes, darba apjoma un finansilās ročības, gala rezultāts ir viens – sakopts mežs. Šā konkursa ietvaros Latvija var lepoties ar šiem šogad aplūkotajiem deviņiem sakoptiem meža īpašumiem. Aicinām citus meža īpašniekus pieteikties nākamajā gadā, kad atkal organizēsim konkursu *Sakoptālais mežs*. ○

FOTO: LMĪB

## Atceļ mežsaimnieciskās darbības ierobežojumus, aizsardzības pasākumi turpinās



IVETA PAVZINIUKA,  
VMD SABIEDRISKO ATTĪCĪBU SPECIĀLISTE |

**V**alsts meža dienesta ģenerāldirektors ar 2. septembri atceļ mežsaimnieciskās darbības ierobežojumus, kas tika noteikti saistībā ar egļu astoņzobu mizgrauža masveida savairošanos. Vienlaikus līdz 31. oktobrim jāturpina mizgrauža ierobežošanas un egļu mežaudžu aizsardzības pasākumi visā Latvijā.

Laika periodā no 2023. gada 2. septembra līdz 31. oktobrim ir noteikti aizsardzības pasākumi mežaudzēs, kurās valdošā koku suga ir egle. Tas nozīmē, ka meža īpašniekiem, konstatējot šā gada augu veģetācijas sezonā mizgraužu bojātus kokus, jāvēršas Valsts meža dienestā, kas paātrinātā kārtībā izsniegs apliecinājumu koku ciršanai sanitārajā cirtē.

Sanitārajā vienlaidu cirtē atļauts cirst mizgraužu bojātu mežaudzi vai tās daļu, ja bojāto koku skaits ir vismaz 10 koki uz vienu hektāru. Norcirstie koki pēc iespējas īsākā laika

posmā jāizstrādā un jāizved no meža, lai mazinātu kaitēkļa izplatību nākamgad. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās vai to funkcionālajās zonās valsts meža dienests apliecinājumu koku ciršanai izsniedz pēc Dabas aizsardzības pārvaldes pozitīva atzinuma saņemšanas.

«Šā gada augu veģetācijas sezonā mizgraužu bojātas egles ir ar zaļām skujām un svaigiem vienu milimetru lieliem caurumiem (ieskrejām) koka stumbrā; pie koka sakņu kakla ir sakrājušies brūni mizas milti. Tās var būt arī egles ar zaļām skujām un daļēji nolobījušos mizu, kurā konstatējama vaboļu, kāpuru vai kūniņu klātbūtne. Mizgraužu bojātas ir arī kalnu egles, kuru vainagi ir ar brūnām, dzeltenzaļām skujām vai bez skujām, bet ar vainaga smalkiem zariņiem; miza daļēji atļopusi; uz koka mizas redzamas mizgraužu izskrejas,» skaidro Valsts meža dienesta vecākais eksperts meža aizsardzības jautājumos Oskars Zaļkalns.

Lēmums par aizsardzības pasākumu turpināšanu pieņemts, pamatojoties uz ekspertu darba grupas izvērtējumu. Tāpat pēmti vērā 2023. gada augustā notikušie vēja postījumi mežos Latvijas teritorijā, kas būtiski ietekmē egļu astoņzobu bojājumu apjomu. Valsts meža dienesta ģenerāldirektora rīkojums publicēts 1. septembrī Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā *Latvijas Vēstnesis*.

Egļu astoņzobu mizgrauzis uzskatāms par visagresīvāko un bīstamāko egļu audžu kaitēkli visā Eirāzijā, jo tas var invadēt ne tikai novājinātas egles, bet arī pilnīgi veselus kokus. Konstatējot mizgrauža strauju pieaugumu, no 2023. gada 1. aprīļa Latvijā bija izsludināti mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi, lai aizsargātu vērtīgās egļu audzes. ○